

O roku ów! Co działo się w oświacie w 2025 roku

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 31, grudzień 2025 06:00

Piotr Majoch

Odslony: 659

Do zakończenia starego roku dzieli nas już tylko godziny. Czas, w którym przeszłość łączy się z przyszłością w szczególnie wymowny sposób, skłania do refleksji i podsumowań tego, co udało się osiągnąć w mijającym roku, a w jakich przypadkach plany i oczekiwania nie doczekały się spełnienia.

A w 2025 roku działo się naprawdę dużo. Oświaty nie ominęły liczne perturbacje, natomiast niektóre zmiany, propozycje zmian, a także... braki zmian wywołały w środowisku zdumienie. Zanim wejdziemy na dobre w nowy, 2026 rok, przyjrzyjmy się jeszcze raz temu, czym żyła polska oświata w roku przechodzącym do historii.

Styczeń 2025

Na początku 2025 roku środowisko dyskutowało nad rządowym programem wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z Ukrainy pod hasłem "Szkoła dla wszystkich". Projekt zakładał m.in. wsparcie szkół poprzez stworzenie warunków do zatrudnienia większej ilości asystentów międzykulturowych, a także prowadzenia szkoleń służących lepszej integracji. Głębsze analizy dotyczące programu były kilkakrotnie przesuwane i przez jakiś czas brakowało informacji dotyczących jego przyszłości. Ostatecznie program wsparcia pod nazwą "Przyjazna szkoła" został uchwalony w lipcu. Ponadto, w styczniu złożony został wniosek Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych (OPOS) o uruchomienie programu mającego na celu doposażenie pracowni komputerowych o sprzęt zgodny z najbardziej aktualnymi standardami.

Luty 2025

W lutym prawdziwe trzęsienie ziemi w środowisku oświatowym wywołało wydanie przez Sąd Najwyższy uchwały w sprawie pracy nauczycieli w godzinach nadliczbowych. Orzeczenie otworzyło nauczycielom bramę do ubiegania się o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych w przypadku wykonywania pracy w wymiarze przekraczającym 40-godzinną tygodniową normę. Uchwałą siedmiu sędziów SN z zaniepokojeniem przyjęły samorzady borykające się z rosnącą luką potrzeb oświatowych. Pod znakiem zapytania stanęły także szkolne wycieczki. Związek Powiatów Polskich podniósł, że - wbrew niektórym zapewnieniom - uchwała w żadnym stopniu nie rozwiązała wątpliwości związanych ze stosowaniem przepisów Kodeksu pracy względem nauczycieli (których sytuację co do zasady regulowały przepisy Karty Nauczyciela). Przeciwnie - stworzyło dodatkowe komplikacje po stronie organów prowadzących. Temat wracał jak bumerang przez całą resztę roku.

Marzec 2025

U progu wiosny środowisko oświatowe przygotowywało się do wdrożenia od początku roku szkolnego 2025/26 nowego przedmiotu szkolnego - edukacji zdrowotnej. Na marcowym posiedzeniu Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu KWRiST wydano pozytywną opinię w odniesieniu do rozporządzenia w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Konieczne było dostosowanie przepisów, które przez wiele poprzednich lat wyznaczało ramy nauczania wycofanego przedmiotu o nazwie "wychowanie do życia w rodzinie".

Wydarzeniem miesiąca było jednak - wywołujące najwięcej dyskusji w kwietniu i późniejszym okresie - opublikowanie projektu zmiany Karty Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Kwiecień 2025

Wspomniany projekt stanowił pierwszą rządową odpowiedź na wydaną 26 lutego 2025 r. uchwałę SN w sprawie wynagradzania nauczycieli. Obszerny projekt obejmujący m.in. Kartę Nauczyciela i Prawo oświatowe, zawierał szereg kwestii budzących sprzeciw samorządów. Dotyczyło to m.in. propozycji podwójnego płacenia nauczycielom za jedną pracę - raz w ramach 40-godzinowego wymiaru czasu pracy, a raz w ramach godzin ponadwymiarowych. Zabrakło przy tym informacji o metodologii wyliczania liczby godzin ponadwymiarowych, a także potrącania nieobecności dla nauczycieli o uśrednionym pensum. Dotyczyło to przypadków, w których ustalony plan zajęć w niektórych okresach roku nie odpowiada obowiązującemu tygodniowemu wymiarowi. Największy sprzeciw wiązał się jednak z niewskazaniem źródeł finansowania nowych obowiązków, lecz zaledwie ogólnym odwołaniem się do ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na posiedzeniu Zespołu Edukacji, które odbyło się 16 kwietnia, opinii nie wydano, jednak przedstawiciele ZPP i innych organizacji samorządowych nie szczędzili słów krytyki. Wypracowano natomiast porozumienie co do szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, w tym nauczycieli edukacji zdrowotnej. Zmiany zmierzały w kierunku obniżenia wymagań dotyczących wykształcenia tam, gdzie pewne wyższe kwalifikacje nie były konieczne tak bardzo, jak ogólnie dobre rozeznanie w danej dziedzinie. Miało to dotyczyć chociażby nauczycieli muzyki.

Maj 2025

Wyjątkowo zimny, a zarazem gorący politycznie maj był czasem procedowania wcześniej zapowiadanych zmian dotyczących podstawy programowej zajęć wychowania fizycznego, a także dalszych dyskusji nad zmianami Karty Nauczyciela. Przedsmak tego, co dopiero miało nastąpić, poznaliśmy w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów, gdzie przedstawiono szereg dalszych propozycji dotyczących zmian w oświacie. Związek Powiatów Polskich w maju wykorzystał chwilowe - pozorne - uspokojenie i podjął działania w kilku bardzo ważnych dla powiatów sprawach. Wnioskowaliśmy o uwzględnienie szeregu postulatów zmierzających do poprawy jakości kształcenia branżowego. Obejmowały m.in. zmianę planów nauczania mającą zagwarantować większą koncentrację na praktycznej nauce zawodu, a także o zniesienie ograniczenia zatrudnienia nauczycieli zawodu do 1,5 etatu. W naszym przekonaniu jest to odpowiedź na narastający problem dostępności takich nauczycieli. Ponadto, ZPP interweniował w sprawie nieprawidłowości w naliczaniu potrzeb oświatowych dla samorządów w zakresie szkół specjalnych przysposabiających do pracy, skutkujących zmniejszeniem należnych środków dla powiatów i miast prawach powiatów.

Czerwiec 2025

Na początku lata przez świat edukacji przetoczyła się fala projektów deregulacyjnych. Zmiany w Karcie Nauczyciela dotyczące nauczycielskiego pensum i czasu pracy, napotkały na opór Związku Powiatów Polskich, który podniósł argument nierozwiązania problemu wynikającego z lutowej uchwały SN. Wobec nieprzesądzenia kierunku zmian legislacyjnych i nierozwiązania problemu ewidencjonowania godzin ponadwymiarowych, sprzeciwiliśmy się wprowadzaniu punktowych modyfikacji, które mogłyby doprowadzić tylko do większego zamętu. Podtrzymywaliśmy także wcześniejsze uwagi dotyczące ogólnych założeń zmian. Uwagi zostały zgłoszone również w odniesieniu do zmian szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli. Zwróciliśmy uwagę przede wszystkim na to, że konstruowanie oddziałów integracyjnych czy specjalnych powinno następować w oparciu o poziom funkcjonowania danego dziecka, a nie rodzaj jego niepełnosprawności. Śledząc planowane w różnych

obszarach zmiany, postulowaliśmy także ograniczenie niektórych uprawnień kuratorów oświaty i pozostawienie wykonywania zadań natury administracyjnej organom samorządów oraz dyrektorom szkół.

Lipiec 2025

Drugie półrocze rozpoczęło się ujrzeniem światła dziennego przez szereg projektów, o których przygotowywaniu wiedzieliśmy już wcześniej na podstawie wykazu prac legislacyjnych RM. Jedną z zmian Prawa oświatowego miała na celu zwiększenie dyscypliny w obszarze frekwencji wymaganej do klasyfikowania uczniów, a zarazem - wyjście naprzeciw oczekiwaniom młodego pokolenia co do przestrzegania ich praw. Zamiany MEN opierały się na obligatoryjnym utworzeniu w szkołach instytucji rzecznika praw uczniowskich. Rzecznicy mieli funkcjonować na szczeblu szkolnym, fakultatywnie na szczeblu gminnym i powiatowym. Powołani mieli zostać też rzecznicy wojewódzcy, a wreszcie Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich. Do ich zadań zaliczono nadzór nad przestrzeganiem nowych praw i obowiązków. Niektóre z nich wzbudziły zastrzeżenia natury pedagogicznej, jako przykłady zbytnej pobłażliwości.

W lipcu resort edukacji przedstawił także inny projekt zmian Prawa oświatowego, mający dostosować porządek edukacji na poziomie szkół podstawowych do zmieniającej się sytuacji demograficznej, otwierając szerszą możliwość zaspokajania przez szkoły potrzeb lokalnych społeczności natury innej niż potrzeby edukacyjne. W projekcie tym zawarte zostały również zmiany związane z ustalaniem obwodów szkół. ZPP zwrócił uwagę na to, że ustalanie obwodów w ten sposób, aby spełnianie obowiązku szkolnego odbywało się najbliżej miejsca zamieszkania, nie zawsze jest możliwe i należy "brać poprawkę" na różnice między miastem a wsią. W pełni lata dyskutowano także o podziale kwoty potrzeb oświatowych na rok 2026, co zakończyło się wydaniem opinii negatywnej przez Zespół.

Sierpień 2025

Drugi miesiąc wakacji w dalszym ciągu należał do bardzo pracowitych. Ministerstwo Edukacji Narodowej zaprezentowało projekt zmiany rozporządzenia w sprawie oceny pracy nauczycieli, a także szczegółowe projekty uchwały i rozporządzenia służących wdrażaniu kolejnego dużego i znaczącego projektu mającego modernizować polską edukację. "Cyfrowy uczeń" na lata 2025-29 ma pomóc w cyfryzacji i rozwijaniu umiejętności związanych z wykorzystywaniem najnowszych zdobyczy technologii. Zakupy zestawów do pracowni STEM i sztucznej inteligencji ze środków Krajowego Planu Odbudowy, spotkało się z otwartością podobnie jak szereg innych propozycji. Zauważono przy tym jednak potrzebę doprecyzowania niektórych kwestii i przeanalizowania sprawy terminów. Uwagę środowisk samorządowych w sierpniu br. wzbudziły także propozycje zmiany ustawy o samorządzie województwa, związane z jednym z tzw. kamieni milowych KPO. Dookreślenie zadań samorządu województwa w zakresie rozwoju umiejętności mieszkańców i promowania idei uczenia się przez całe życie poprzez uregulowanie statusu Wojewódzkich Zespołów Koordynacji, połączyło w dyskusji szczególnie wiele podmiotów i instytucji, wśród których - z uwagi na cel proponowanych regulacji - znalazło się miejsce dla środowiska oświatowego.

Wrzesień 2025

Wraz z nastaniem nowego roku szkolnego uczniowie rozpoczęli naukę dwóch nowych przedmiotów - edukacji obywatelskiej i edukacji zdrowotnej. Zespół Edukacji pozytywnie zaopiniował przedstawiony w lipcu projekt zmiany Prawa oświatowego zakładający utworzenie instytucji rzeczników praw

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 31, grudzień 2025 06:00

Piotr Majoch

Odśłony: 659

uczniowskich. Związek Powiatów Polskich stanowczo zaprotestował przeciwko jednemu z przepisów projektu rozporządzenia w sprawie rozliczania dotacji celowej na dofinansowanie funkcjonowania branżowych centrów umiejętności. Oczekiwanie od samorządów zwracania odsetek od środków ulokowanych na rachunkach bankowych (tj. przychodów od takich środków) jest oczekiwaniem bezprawnym, gdyż - za wyrokiem NSA (sygn. I GSK 819/22) środki tego rodzaju stanowią dochód własny jednostek samorządów terytorialnego. Niedopuszczalny przepis został wykreślony. Uwagi zostały złożone także do projektu w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Wiązały się głównie z potrzebą doprecyzowania niektórych kwestii i ułatwienia pracy takich zespołów. Jak wynika z udzielonych jesienią informacji, pomoc ma przygotowywana w tej sprawie publikacja. We wrześniu przedstawiono także nowe wzory legitymacji służbowych nauczycieli.

Październik 2025

Największe poruszenie w tym miesiącu wywołało wcześniej niezapowiedziane i niepodobne do innych przedsięwzięcie pt. "Wyjście z klasą". Pośpieszna interwencja ZPP była konieczna zwłaszcza dlatego, że z uwagi na termin wykorzystania dotacji (31 grudnia 2025 r.) oraz tryb wnioskowania o środki przez gminy za pośrednictwem powiatu, racjonalne wykorzystanie pieniędzy wydawało się praktycznie niemożliwe. Mnóstwo pytań wiązało się z samą podstawą prawną dla pomysłów tego typu, sposobem organizowania wyjść, a także pewnymi kwestiami technicznymi - przede wszystkim nieprzedstawieniem przedsięwzięcia do zaopiniowania przez KWRiST. Choć program został zrealizowany, sposób informowania środowiska oświatowego o jego założeniach, został poddany krytyce.

Listopad 2025

Listopad upłynął głównie pod znakiem nowych podstaw programowych, a także ramowego planu nauczania dla publicznej szkoły podstawowej. Projekty nie mogły zostać zaopiniowane z uwagi na brak podstawy prawnej - zmienionej treści Prawa oświatowego, oczekującej na podpis Prezydenta RP (który nie został jednak złożony). Światło dzienne ujrzały cyfrowe legitymacje uczniowskie, zaś samorządy, w tym ZPP zgłaszały uwagi do poselskich projektów zmian ustaw oświatowych. Choć samorządy nie sprzeciwiają się wzrostowi wynagrodzeń nauczycieli, a jedynie oczekują uwzględnienia potrzeb organów prowadzących, niekiedy ten głos okazuje się głosem wołającego na pustyni... W listopadzie zaproponowano i zaopiniowano liczne zmiany dotyczące kształcenia w zawodach i wprowadzeniu nowych dyscyplin, jak np. optoelektronik, technik optyki okularowej czy agroogrodnik.

Grudzień 2025

Rok kończymy kontynuacją dyskusji na temat "Wyjścia z klasą" i zgłaszania sugestii "na przyszłość". Pochylamy się nad kolejnymi zmianami w obszarze kształcenia w zawodach, a także rozmawiamy o przyszłości systemu kształcenia nauczycieli oraz postępach w cyfryzacji polskich szkół. Najwięcej komentarzy wywołało jednak weto Prezydenta Karola Nawrockiego. Zablokowanie wejścia w życie zmian Prawa oświatowego (przynajmniej na jakiś czas) uniemożliwia przeprowadzenie reformy programowej. Pierwsze reakcje na prezydenckie weto są już widoczne w wykazach prac legislacyjnych, co świadczy o tym, że kolejnych zmian, poprawek i pomysłów nie zabraknie także w przyszłym roku.

Choć działo się tak wiele, wyzwania stojące przed polskim systemem edukacji pozostają aktualne. Dostosowywanie się do szybko zmieniającej się rzeczywistości, rozwój sztucznej inteligencji, a także

O roku ów! Co działo się w oświacie w 2025 roku

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 31, grudzień 2025 06:00

Piotr Majoch

Odsłony: 659

różnego rodzaju niepokoje społeczne i geopolityczne z pewnością będą przedmiotem wielu dyskusji nie tylko w 2026 roku, lecz chyba w całym rozpoczynającym się drugim ćwierćwieczu XXI stulecia. Jak sobie z tym poradzić? Trudno powiedzieć. Można tylko spuentować trwające, przeszłe i przyszłe wysiłki słowami, które przypisuje się Winstonowi Churchillowi:

Sukces nigdy nie jest ostateczny. Porażka nigdy nie jest totalna. Liczy się tylko odwaga.